

Ilyos — O‘n ikkiinchi son

Har bir vodiy ko‘tariladi

Jeff Pippenger

2023-10-17

Biz hali ham Ilyosga bashoratli timsol sifatida murojaat qilyapmiz. Ilyos Axabga uch yil davomida uning so‘zisiz yomg‘ir yog‘masligini e‘lon qildi.

Gilead aholisi orasidan bo‘lgan tishbiyalik Ilyos Axabga dedi: Men huzurida turgan Isroilning Egasi Xudo hayotdir, mening so‘zimga ko‘ra bo‘lmasa, bu yillarda na shudring, na yomg‘ir bo‘ladi. 1 Shohlar 17:1.

Masih Luqo kitobida bizga ma‘lum qiladiki, uch yil aslida uch yarim yil bo‘lgan.

Va U dedi: «Sizlarga chinini aytaman, hech bir payg‘ambar o‘z yurtida maqbul topilmaydi. Ammo sizlarga haqiqatan aytamanki, Ilyos kunlarida, osmon uch yil-u olti oy berk bo‘lib, butun yurt bo‘ylab qattiq ocharchilik yuz bergan paytda, Isroilda ko‘p bevalar bor edi. Lekin Ilyos ulardan birortasining huzuriga yuborilmadi, faqat Sidonning bir shahri bo‘lgan Sareptadagi bir beva ayolnikiga yuborildi». Luqo 4:24–26.

Uch yarim yil Ahab va Izabel davrida sodir bo‘ldi; shu tariqa bu, 538-yildan 1798-yilgacha bo‘lgan uch yarim bashoratli yilni aniqlab beradi. O‘sha davrda zulmat asrlari mobaynida Tiatira jamoatida Izabel sifatida ifodalangan papalik hukmronlik qilgan edi.

Shunga qaramay, senga qarshi bir necha e‘tirozim bor: chunki sen o‘zini payg‘ambar ayol deb ataydigan o‘sha Izabelga Mening qullarimni fahsh qilishga va butlarga qurbon qilingan narsalarni yeyishga o‘rgatishiga hamda yo‘ldan ozdirishiga yo‘l qo‘ymoqdasan. Men unga o‘z fahshidan tavba qilishi uchun fursat berdim, ammo u tavba qilmadi. Mana, Men uni to‘shakka tashlayman, u bilan zino qilayotganlarni esa, agar ular o‘z qilmishlaridan tavba qilmasalar, ulkan musibatga duchor qilaman. Uning farzandlarini o‘lim bilan halok qilaman; shunda barcha jamoatlar Men buyraklar va yuraklarni tekshiruvchi Zot ekanimni biladilar; va Men sizlarning har biringizga amallaringizga yarasha beraman. Vahiy 2:20–23.

Izabelga berilgan “tavba qilish uchun muhlat” Ilyos kunlarida uch yarim yil edi, hamda papalik ta‘qibining Zulmat asrlarida 538 yildan 1798 yilgacha bo‘lgan uch yarim bashoratli yil edi. Izabelning va u bilan zino qilgan Yevropa shohlarining jazosi musibat to‘shagiga tashlanish va uning farzandlarining o‘limi edi. Zulmat asrlarida musibat to‘shagiga tashlangan sodiq jonlar ham bor edi, biroq ular yashar edilar. Musibat to‘shagiga tashlanganlarida, sodiqlar uchun hayot yoki vafosizlar uchun o‘lim natijasi ularning “amallari”ga asoslangan edi. Sodiqlarning musibat to‘shagi sabr-toqat va hayotni yetishtirdi. Ularning musibat to‘shagi uch yarim yilning oxirlariga borib, Ilyos Axabga butun Isroilni Karmil tog‘iga chaqirishni buyurish uchun Sareptadan ketishidan sal avval barham topardi.

“Jamoatning quvg‘in qilinishi 1260 yilning butun davri davomida davom etmadi. Xudo O‘z xalqiga bo‘lgan marhamati bilan ularning olovli sinovi muddatini qisqartirdi. Najotkor jamoat boshiga tushadigan ‘buyuk musibat’ni oldindan aytar ekan, shunday dedi: ‘Agar o‘sha kunlar qisqartirilmaganida edi, hech bir jonzot najot topmagan bo‘lur edi; ammo tanlanganlar sababli o‘sha kunlar qisqartiriladi.’ Matto 24:22. Islohotning ta’siri orqali quvg‘in 1798 yildan oldin nihoyasiga yetkazildi.” Buyuk kurash, 266, 267.

Papalik uchun “musibat to‘shagi”ning hukmi “uning bolalarini o‘lim bilan o‘ldirar” edi, biroq “musibat to‘shagi”ning hukmi, Sarepta bevasi o‘g‘lining o‘limida tasvirlanganidek, ishlari o‘z sadoqatini namoyon etganlar uchun hayot va’dasini ham o‘z ichiga olgan edi.

Va shunday bo‘ldiki, bu voqealardan keyin uy bekasi bo‘lgan ayolning o‘g‘li kasal bo‘lib qoldi; uning kasalligi shu qadar og‘ir ediki, unda nafas qolmadi. Shunda u Ilyosga dedi: “Ey Xudoning odami, men bilan sening orangda nima bor? Sen mening gunohimni yodga solish va o‘g‘limni o‘ldirish uchun oldimga keldingmi?” U esa unga dedi: “O‘g‘lingni menga ber.” So‘ng uni onasining bag‘ridan olib, o‘zi turgan yuqori xonaga ko‘tardi va o‘z to‘shagiga yotqizdi. Va u Egamizga iltijo qilib dedi: “Ey Egam Xudoyim, men musofir bo‘lib turgan bu beva ayolning boshiga ham uning o‘g‘lini o‘ldirib kulfat keltirdingmi?” So‘ng u bolaning ustiga uch marta cho‘zilib yotdi va Egamizga iltijo qilib dedi: “Ey Egam Xudoyim, Sendan yolvoraman, bu bolaning joni yana o‘ziga qaytsin.” Egamiz Ilyosning ovozi eshitdi; bolaning joni yana o‘ziga qaytdi va u tirildi. Ilyos bolani olib, yuqori xonadan uyga tushirdi va uni onasiga topshirdi. Ilyos dedi: “Qara, o‘g‘ling tirik.” Ayol Ilyosga dedi: “Endi shundan bilamanki, sen Xudoning odami ekansan va og‘zingdagi Egamizning kalomi haqiqatdir.” 1 Shohlar 17:17–24.

Beva ayol Ilyosning “Xudoning odami” ekanini anglab yetdi, chunki uning farzandini hayotga qaytargan “Egamizning kalomi” haqiqat kalomi edi. Ilyosning beva ayolning o‘g‘li ustiga o‘zini uch marta cho‘zishi bilan bog‘liq uch bosqichli jarayon beva ayol tomonidan Ilyosning og‘zidagi “kalom”ning “haqiqat” ekanligi sifatida tushunildi. Ibroniycha ‘emeth’ so‘zi ushbu parchada “haqiqat” deb tarjima qilingan bo‘lib, Alfa va Omeganning yaratuvchi qudratini ifodalaydi. Bu ibroniy alifbosining birinchi, o‘n uchinchi va oxirgi harflaridan tashkil topgan ibroniycha so‘z bo‘lib, o‘liklarni yana hayotga qaytara oladigan Qudratni ifodalaydi.

Sodiqqlar ham, xuddi uch yarim yil bilan ifodalangan sinov muddati “oraliği”dagi sodiqsizlar kabi, “musibat to‘shagi” hukmini oldilar. Fohishaga ergashib, zino qilgan va butparastlik ta’limotlarini o‘rgatgan toifaning farzandlari uchun oqibat o‘lim bo‘ldi. Ilyosning ko‘rsatmalariga ergashgan va “haqiqat” Kalomiga ishongan boshqa toifaga esa hayot berildi.

Beva Ilyosning unga bir oz suv olib kelish va unga bir parcha non berish haqidagi amriga itoat etgan edi, va uning payg‘ambarning so‘ziga bo‘lgan itoati Tiyyatiraning Qorong‘u Asrlaridagi sodiqlarni ifodalaydi. (Shuni ta’kidlash joizki, Ilyos bevaga avvalo uni boqishni, undan keyin esa o‘g‘li bilan o‘zini boqishni buyurganida, ifodalanayotgan narsa shuki, yeyish uchun ovqatni birinchi bo‘lib Ilyos qabul qiladi. U xabarni birinchi bo‘lib qabul qiladi, shundan keyin esa jamoat.) Bizga sodiqlarning ishlari boshiga qaraganda oxirida ko‘proq bo‘lgani ma’lum qilinadi.

Tiyatiradagi jamoatning farishtasiga yoz: Ko‘zlari alangali olovga o‘xshash, oyoqlari esa toza jezga o‘xshash bo‘lgan Xudoning O‘g‘li shunday deydi: Men sening ishlaringni, muhabbatingni, xizmatini, imoningni, sabr-toqatingni va ishlaringni bilaman; keyingi ishlaring avvalgilardan ko‘proqdir. Vahiy 2:18, 19.

Sadoqatlilar papalikka tavba qilish uchun berilgan “fursat” davomida yaxshi “amallar”ni namoyon etdilar, ammo oxirida ularning amallari “birinchilaridan ko‘proq” edi. “Fursat” nihoyasiga yetayotganida, Masih islohotning tong yulduzini yubordi; u endi jamoatga “zinokorlik qilishga va butlarga qurbon qilingan narsalarni yeyishga” ta’lim bergan papalikka toqat qilmaslik ishini boshlab berdi.

Va g‘olib chiqib, Mening ishlarimni oxirigacha saqlagan kishiga xalqlar ustidan hokimiyat beraman: ularni temir tayoq bilan boshqaradi; ular kulolning idishlari kabi chil-chil bo‘lib sinadi; xuddi Men Otamdan qabul qilganimdek. Va unga tong yulduzini beraman. Qulog‘i bor eshitsin, Ruh jamoatlarga nima deyayotganini. Vahiy 2:26–29.

Masihning tavba qilishi uchun papalikka berilgan “muddat”ning boshida sodiqlarga qarshi “bir necha narsasi bor edi”, chunki ular o‘zini payg‘ambar ayol deb atovchi Izevelga “Mening qullarimni zino qilishga va butlarga qurbon qilingan narsalarni yeyishga o‘rgatish va yo‘ldan ozdirish”ga yo‘l qo‘ygan edilar. Ammo “muddat”ning oxirida sodiqlar papalikning o‘z maftunkor yo‘ldan ozdirishlarini davom ettirishiga endi yo‘l qo‘ymas edilar.

“XIV asrda Angliyada ‘Islohotning tong yulduzi’ porladi.” Jon Uiklif faqat Angliya uchun emas, balki butun xristian olami uchun islohotning jarchisi edi. Unga aytishga izn berilgan Rimga qarshi buyuk norozilik hech qachon sukutga cho‘mdirilmas edi. O‘sha norozilik shunday kurashni boshlab berdiki, uning natijasi shaxslarning, jamoatlarning va xalqlarning ozod qilinishi bo‘lishi kerak edi.” The Great Controversy, 80.

Xudoning xizmatkorlari yeydigan taom — ular qabul qiladigan ta’limotlar yoki xabardir. Zino esa jamoatning o‘zining butparast ta’limotlarini majburan joriy etish uchun davlat hokimiyatidan foydalanishidir. Yezabelga tavba qilishi uchun berilgan “fursat” davomida, jamoat himoya topish uchun sahroga qochdi.

Va ayol sahroga qochib ketdi; u yerda Xudo tomonidan unga tayyorlangan bir joy bor edi, toki uni o‘sha yerda ming ikki yuz oltmish kun boqsinar.... Va ayolga buyuk burgutning ikki qanoti berildi, toki u ilonning yuzidan sahroga, o‘z joyiga uchib ketsin; u yerda bir vaqt, vaqtlar va yarim vaqt davomida oziqlantiriladi. Va ilon ayolning ortidan o‘z og‘zidan daryo kabi suv otdi, toki uni oqim olib ketsin. Va yer ayolga yordam berdi; yer o‘z og‘zini ochib, ajdaho o‘z og‘zidan otgan daryoni yutib yubordi. Vahiy 12:6, 14–16.

Izabel va Axabning ta’qibi davrida, Obadiyo papalik hukmronligi vaqtida sahro tomonidan ta’minlangan himoyani ifodalagan.

Axab o‘z saroyining boshqaruvchisi bo‘lgan Obodiyoni chaqirdi. (Obadiyo Egadan nihoyatda qo‘rqar edi. Chunki Izabel Egamizning payg‘ambarlarini qirib tashlagan paytda, Obadiyo yuz nafar payg‘ambarni olib, ularni g‘orda elliktadan yashirib, non va suv bilan boqdi.) 3 Shohlar 18:3, 4.

Obodiyoning payg'ambarlarni g'orlarda elliktadan yashirgan ishi, Xudo tomonidan sadoqatlilarni oziqlantirish uchun tayyorlangan sahrodagi joyning timsolidir; ular papalik ta'limotlarini yeyishdan bosh tortgan, shuningdek, uning Yevropa shohlari bilan zinosi orqali ifodalangan nopok munosabatni ham qabul qilishni rad etgan edilar. Ilyosga Sareptalik beva ayol huzuriga oziq va Izebel hamda Axabdan himoya topishi uchun yo'naltirilgan vaqt davri, jamoatning sahroga qochgan vaqt davri edi, va ular uchun Xudo tomonidan tayyorlangan joy Obodiyoning ishi orqali ifodalangan edi.

Ilyosning Sareptadagi yashirinadigan joyi, ibroniychada "Zarefat" deb ataladi, poklanishni anglatadi. Izabelga tavba qilishi uchun berilgan fursat tugagach, Ilyos Obodiyoning oldiga bordi va Axabga butun Isroilni Karmelga chaqirishni buyurdi.

Obodiyo yo'lda ketayotganida, mana, Ilyos unga ro'para keldi; u uni tanidi, yuztuban yiqildi va dedi: "Ey janobim Ilyos, o'sha sizmisiz?" U unga javob berdi: "Menman; bor, xo'jayiningga ayt: 'Mana, Ilyos shu yerda'." 1 Shohlar 18:17, 18.

Ilyosning Sarepta bevasi bilan o'tkazgan davri Zulmat asrlarini ramziy ifodalaydi. Ilyos va beva haqidagi rivoyatda u ikki tayoq terayotgan edi, chunki u o'lim arafasida edi. Bashoratda beva ayol jamoatni anglatadi, va u o'lim arafasida bo'lgan sahrodagi jamoatni ifodalagan edi.

Sardisdagi jamoatning farishtasiga yoz: Xudoning yetti Ruhi va yetti yulduzga ega bo'lgan Zot shunday demoqda: Men sening ishlaringni bilaman; sen tiriksan degan noming bor, ammo o'liksan. Hushyor bo'l va qolgan, o'lish arafasida turgan narsalarni quvvatlantir; chunki Men sening ishlaringni Xudoning huzurida mukammal deb topmadim. Vahiy 3:1, 2.

U "ikki tayoq terayotgan" edi va Ilyos uni to'xtatgan paytda, u o'limiga hozirlik ko'rayotgan edi.

Egamizning kalomi unga kelib, shunday dedi: Tur, Zidon yeriga qarashli Sarefatga borib, o'sha yerda yasha; mana, Men u yerda bir beva ayolga senga rizq berishni amr qildim. Shunda u turib, Sarefatga bordi. U shahar darvozasiga kelganida, mana, o'sha yerda bir beva ayol cho'p terib yurgan edi; u ayolni chaqirib, dedi: Iltimos, ichishim uchun idishda ozgina suv olib kel. U olib kelgani ketayotganida, u yana ayolni chaqirib, dedi: Iltimos, qo'lingda menga bir burda non ham olib kel. Ayol esa dedi: Egang Tangring barhayotdir, menda pishirilgan non yo'q; faqat xumda bir hovuch un va ko'zachada ozgina moy bor, xolos. Mana, men ikki dona cho'p terib oldim, endi kirib, uni o'zim va o'g'lim uchun tayyorlayman; uni yeymiz-da, so'ng o'lamiz. 3 Shohlar 17:8-12.

Sareptalik beva ayol "ikkita cho'p" terayotgan edi. Beva ayol Izebel davridagi sodiqlarni ifodalaydi. Uning o'g'li Fiyatira tarixiy davri davomida birinchi tirilishda tiriltirilish va'dasi bilan vafot etganlarni ifodalaydi.

Va men taxtlarni ko'rdim, va ular ularga o'tirdilar, hamda hukm qilish ularga berildi; yana men Isoning shahodati va Xudoning kalomi uchun boshi kesilganlarning jonlarini, shuningdek, hayvonga ham, uning suratiga ham sajda qilmagan, peshonalariga yoki qo'llariga uning tamg'asini qabul qilmaganlarning jonlarini ko'rdim; va ular tirilib, Masih bilan birga ming yil hukmronlik qildilar. Ammo o'liklarning qolganlari ming yil tamom bo'lmaguncha tirilmadilar. Bu birinchi tirilishdir. Birinchi tirilishda ishtiroki bor kishi baxtli va muqaddasdir; ikkinchi

o'lim bundaylar ustidan hokimiyatga ega emas, balki ular Xudoning va Masihning ruhoniylari bo'ladilar hamda U bilan birga ming yil hukmronlik qiladilar. Vahiy 20:4–6.

Beva, shuningdek, Sardisdagi munosib deb topilib, ularga oq kiyimlar berilgan ozchilikni ham ifodalaydi.

Ammo Sardisda ham kiyimlarini bulg'amagan ozgina kishilar bor; ular Men bilan oq kiyimlarda yururlar, chunki ular shunga loyiqdirlar. G'olib kelgan kishi ham oq kiyimlarga burkanadi; va Men uning nomini hayot kitobidan aslo o'chirib tashlamayman, balki uning nomini Otamning huzurida va Uning farishtalari huzurida e'tirof etaman. Vahiy 3:4, 5.

Sodiqlik bilan vafot etgan, bevaning o'g'li orqali ifodalangan Tiyyatiradagi to'rtinchi jamoatdagilarga beshinchi muhrda oq kiyimlar berildi.

U beshinchi muhrni ochganida, men qurbongoh ostida Xudoning Kalomi va ular mahkam tutgan shahodat uchun o'ldirilganlarning jonlarini ko'rdim. Ular baland ovoz bilan faryod qilib dedilar: “Ey muqaddas va haq Rabbiy, qachongacha Sen hukm qilmay va yer yuzida yashovchilardan qonimizning qasosini olmay turasan?” Va ularning har biriga oq liboslar berildi; hamda ularga aytildiki, ular yana bir oz vaqt orom olsinlar, toki o'zlari kabi o'ldirilishi kerak bo'lgan hamxizmatlari va birodarlarining soni ham to'lsin. Vahiy 6:9–11.

Zulmat asrlarining shahidlariga oq liboslar berildi va ularga, o'zlari qanday o'ldirilgan bo'lsalar, xuddi shunday o'ldirilishi kerak bo'lgan papalik shahidlarining yana bir guruhi paydo bo'lgunicha, qabrlarida orom olishlari aytili. Ular uch yarim yil davomida papalik tomonidan qatl etilgan edilar va ularga papalik oxir-oqibat hukm qilinishi va'da qilingan edi, ammo bu faqat yaqin orada keladigan yakshanba qonuni inqirozi davrida papalik shahidlarining ikkinchi guruhi ham qatl etilgandan keyingina sodir bo'lishi kerak edi. Opa Uayt shahidlarning papalik ustidan hukm so'rashini Vahiy kitobidagi ikki parcha bilan bog'laydi.

“Beshinchi muhr ochilganda, vahiyda Yuhanno Vahiyni qabul qiluvchi qurbongoh ostida Xudoning Kalomi va Iso Masihning guvohligi uchun o'ldirilganlar jamoasini ko'rdi. Shundan keyin Vahiyning o'n sakkizinchi bobida tasvirlangan manzaralar keldi; u yerda sodiq va haqiqiy bo'lganlar Bobildan chiqib ketishga da'vat etiladi. [Vahiy 18:1–5, iqtibos keltirilgan.]” Qo'lyozmalar nashrlari, 20-jild, 14.

Vahiy kitobining o'n sakkizinchi bob, birinchi oyatdan beshinchi oyatgacha bo'lgan qismi birinchi va to'rtinchi oyatlardagi ikki ovozni ifodalaydi. Ikkinchi ovoz Bobildan chiqishga da'vatdir va u uchinchi farishtaning qudratli harakati Xudoning boshqa suruvini Bobildan chiqarib chaqiradigan paytda, yakshanba qonuni ta'qibining boshlanishini belgilaydi. U, shuningdek, beshinchi muhrga oid parchani yettinchi muhrning ochilishiga joylashtiradi.

“[Vahiy 6:9–11 dan iqtibos keltirilgan]. Bu yerda Yuhannoga asl voqelikda mavjud bo'lmagan, balki kelajakdagi bir davrda yuz beradigan manzaralar ko'rsatildi.

“Vahiy 8:1–4 iqtibos keltirilgan.” Qo'lyozma nashrlari, 20-jild, 197.

Vahiy kitobining sakkizinchi bobida, birinchi oyatdan to‘rtinchi oyatgacha, yettinchi muhr ochiladi.

Va U yettinchi muhrni ochganida, osmonda qariyb yarim soat sukut bo‘ldi. Va men Xudo huzurida turgan yetti farishtani ko‘rdim; va ularga yetti karnay berildi. Va boshqa bir farishta kelib, oltin tutatqi idishini ko‘tarib qurbongoh oldida turdi; va unga ko‘p tutatqi berildi, toki uni barcha azizlarning ibodatlari bilan birga taxt oldidagi oltin qurbongoh ustida taqdim etsin. Va tutatqining tutuni, azizlarning ibodatlari bilan birga, farishtaning qo‘lidan Xudo huzuriga ko‘tarildi. Vahiy 8:1–4.

Beshinchi muhrda yer yuzining shohlari bilan zino qiluvchi fohisha ustiga Xudo hukm chiqarsin, deb iltijo qilayotgan Zulmat asrlari shahidlarining ibodatlari yettinchi muhr ochilganda “Xudoning huzuriga” ko‘tariladi. Vahiy ilhomi yettinchi muhrning ochilishini Vahiy o‘n sakkizinchi bobdagi ikkinchi ovoz bilan muvofiqlashtiradi, chunki aynan ikkinchi ovozda Xudo uning gunohlarini eslaydi va so‘ng uning hukmini ikki baravar qiladi: bir marta Zulmat asrlari shahidlari uchun, va bir marta yakshanba qonuni inqirozining qon to‘kilishi uchun.

Va men osmondan yana bir ovozni eshitdim; u shunday der edi: «Ey Mening xalqim, uning ichidan chiqinglar, toki sizlar uning gunohlariga sherik bo‘lmanglar va uning balolaridan ulush olmanglar. Chunki uning gunohlari osmongacha yetdi, va Xudo uning qabihliklarini yodga oldi. U sizlarga qanday qaytargan bo‘lsa, unga ham shunday qaytaringlar; uning ishlariga yarasha unga ikki hissa qilib beringlar: u to‘ldirgan kosada unga ikki hissa qilib to‘ldiringlar». Vahiy 18:4–6.

Sardisdagi kiyimlarini bulg‘amagan ozchilik, 1798-yilda yakunlangan Tiyatira tarixidan chiqqanlarni ifodalaydi. Ular Sareptalik beva ayol orqali tasvirlanadi, ya‘ni 1844-yilda nikohga ketayotgan bir beva ayol orqali.

“Doniyor 8:14 da bayon etilganidek, muqaddasxonani poklash uchun Masihning bizning bosh ruhoniymiz sifatida eng muqaddas joyga kelishi; Doniyor 7:13 da taqdim etilganidek, Inson O‘g‘lining Qadimiy Zot huzuriga kelishi; va Malaki bashorat qilganidek, Rabbiyning O‘z ma‘badiga kelishi — bularning barchasi ayni bir voqeaning tasvirlaridir; va bu, shuningdek, Masih Matto 25 dagi o‘nta bokira haqidagi masalda tasvirlagan kuyovning nikohga kelishi orqali ham ifodalanadi.” The Great Controversy, 426.

Beva ayol o‘limi oldidan o‘zining so‘nggi taomini tayyorlayotgan edi, o‘sha paytda Ilyos unga o‘ziga xizmat qilishni buyurdi. U, “olov” uchun “ikki tayoq” yig‘ayotgan Sardisdagi sodiq ozchilikka o‘tib borayotgan, Tiyatiradagi sodiq ozchilikni ifodalaydi.

“ikki tayoq” qadimgi Isroilning har ikki xonadonini ifodalaydi; ular butparastlik, so‘ng esa papachilik tomonidan oyoqosti qilingan edi, ammo 1798 yildan 1844 yilgacha bo‘lgan tarix davomida bir joyga to‘planib, “bir tayoq” sifatida birlashtirilishi kerak edi.

Egamning kalomi yana menga kelib, shunday dedi: “Bundan tashqari, ey inson o‘g‘li, o‘zingga bir tayoq ol va uning ustiga: ‘Yahudo uchun va uning sheriklari bo‘lgan Isroil farzandlari uchun’, deb yoz. So‘ng boshqa bir tayoq ol va uning ustiga: ‘Yusuf uchun, ya‘ni Efrayim tayoqchasi uchun va uning sheriklari bo‘lgan butun Isroil xonadoni uchun’, deb yoz. Ularni

bir-biriga qo‘shib, bitta tayoq qil; ular sening qo‘lingda bir bo‘lib qolsin. Xalqingning farzandlari senga: ‘Bular bilan nimani anglatayotganingni bizga ko‘rsatib bermaysanmi?’ deb aytganlarida, ularga ayt: ‘Rabbiy Egam shunday demoqda: Mana, Men Efrayim qo‘lida bo‘lgan Yusuf tayoqchasini va uning sheriklari bo‘lgan Isroil qabilalarini olaman va ularni Yahudo tayoqchasi bilan, ya‘ni uning bilan birga qo‘yaman; Men ularni bitta tayoq qilaman, va ular Mening qo‘limda bir bo‘ladi. Sen ustiga yozgan tayoqchalar ko‘zlari oldida sening qo‘lingda bo‘lsin. Ularga ayt: Rabbiy Egam shunday demoqda: Mana, Men Isroil farzandlarini ular borib qolgan xalqlar orasidan olaman, ularni har tomondan yig‘aman va o‘z yurtlariga olib kelaman. Men ularni Isroil tog‘lari ustida, o‘sha yurtda bitta xalq qilaman; ularning hammasiga bitta shoh shoh bo‘ladi; ular endi ikki xalq bo‘lmaydi, bundan buyon mutlaqo ikki shohlikka bo‘linmaydi ham. Ular endi o‘zlarini butlari bilan ham, jirkanch narsalari bilan ham, biron gunohlari bilan ham bulg‘amaydi; balki Men ularni gunoh qilgan barcha maskanlaridan qutqaraman va ularni poklayman; shunday qilib ular Mening xalqim bo‘ladi, Men esa ularning Xudosi bo‘laman. Mening qulim Dovud ularga shoh bo‘ladi; ularning barchasiga bitta cho‘pon bo‘ladi; ular Mening hukmlarim bo‘yicha yuradilar, Mening farmonlarimni saqlaydilar va ularni bajo keltiradilar. Ular Men qulim Yoqubga bergan yurtda, ota-bobolaringiz yashagan yurtda yashaydilar; ular unda o‘zlari, farzandlari va farzandlarining farzandlari bilan abadulabad yashaydilar; Mening qulim Dovud esa ularga abadulabad amir bo‘ladi. Bundan tashqari, Men ular bilan tinchlik ahdini tuzaman; bu ular bilan abadiy ahd bo‘ladi; Men ularni joylashtiraman, ko‘paytiraman va O‘z muqaddas maskanimni ularning o‘rtasida abadulabad o‘rnataman. Mening maskanim ham ular bilan bo‘ladi; ha, Men ularning Xudosi bo‘laman, ular esa Mening xalqim bo‘ladi. Xalqlar shuni biladilarki, Isroilni muqaddas qiluvchi Men — Egaman, qachonki Mening muqaddas maskanim ularning o‘rtasida abadulabad bo‘lsa.” Hizqiyol 37:15–28.

Ilyos Sareptadan chiqib, Axabni va butun Isroilni Karmel tog‘iga chorlaganida, sahroga qochib ketgan beva cherkov 1844-yil 22-oktabrdagi to‘ydan oldin bevani poklaydigan olov uchun ikki cho‘p yig‘ayotgan edi. Ikki cho‘pning yig‘ilishi — Ishayo yettinchi bobda ko‘rsatilgan so‘nggi oltmish besh yillik davrda amalga oshgan Millerit harakatining yig‘ilishidir. Shimoliy shohlik Musoning la‘natini miloddan avvalgi 723-yildan 1798-yilgacha tortdi, janubiy shohlik esa ayni o‘sha la‘natni miloddan avvalgi 677-yildan 1844-yilgacha tortdi. 1844-yilda o‘sha ikki so‘zma-so‘z xalqning ruhiy avlodlari bir cho‘p, ya‘ni bir xalq sifatida bir joyga jamlandi.

Hech bo‘lmaganda, Hizqiyol bu ikki tayoqni ikkita xalq deb ta’riflaydi; ular bitta xalq bo‘lib qoladi.

Chunki Suriyaning boshi Damashqdir, Damashqning boshi esa Retsindir; oltmish besh yil ichida Efrayim xalq bo‘lmaydigan darajada tor-mor qilinadi. Efrayimning boshi Samariyadir, Samariyaning boshi esa Remalyoning o‘g‘lidir. Agar sizlar ishonmasangiz, albatta mustahkam turmaysizlar. Ishayo 7:8, 9.

Agar biz oltmish besh yil haqidagi bashoratga ishonmasak, sobit bo‘lmaymiz.

Keyingi maqolada Ilyosning ramziyligini bayon etishda davom etamiz.